

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Кафедра філософії та культурології

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

ФІЛОСОФІЯ

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова

Освітньо-професійна програма **«Системний аналіз»**

(назва програми)

Спеціальність **124 Системний аналіз**

(вказати: код, назва)

Галузь знань **12 Інформаційні технології**

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти **перший**

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

факультет математики та інформатики

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання **українська**

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: **к. філос. н., доц. Радзьяк Тетяна Іванівна**

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача:

<http://philology.chnu.edu.ua/?personal=%d1%80%d0%b0%d0%b4%d0%b7%d0%b8%d0%bd%d1%8f%d0%ba-%d1%82%d0%b5%d1%82%d1%8f%d0%bd%d0%b0-%d1%96%d0%b2%d0%b0%d0%bd%d1%96%d0%b2%d0%bd%d0%b0#more-4251>

(посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача)

Контактний тел.

(0372) 584878 - кафедра філософії та культурології

E-mail:

t.radzyniak@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1253>

Консультації

Очні консультації: вівторок з 13.00 до 15.00

Онлайн-консультації: понеділок-п'ятниця з 14.30 до 17.30

(за попередньою домовленістю)

1. Анотація дисципліни.

Філософія – важлива частина світової культури, націлена на рефлексію світогляду – осмислення його основ, включаючи ставлення людини до світу, до самої себе, до іншої людини, до суспільства, науки, різних сфер життя. Завдяки цьому її вивчення дозволяє сформулювати перелік загальних компетентностей, які лежать в основі вищої професійної освіти незалежно від сфери спеціалізації.

2. Мета навчальної дисципліни: розвиток у студентів інтересу до філософського осмислення дійсності, світового історико-культурного процесу, людського життя; формування філософської культури мислення, пізнання світу та самих себе, навичок застосування філософської методології; актуалізація національної свідомості майбутньої суспільної еліти.

3. Пререквізити. Дана дисципліна розвиває набуті раніше студентами навички та знання з курсів «Людина і світ», «Історія України», «Всесвітня історія», «Етика та естетика», «Правознавство», «Екологія», «Технології» тощо. На курс «Філософія» можуть опиратися різні наступні за часом вивчення дисципліни соціально-гуманітарного спрямування, такі як «Соціологія», «Політологія», «Психологія», «Культурологія», «Історія української та зарубіжної культури», «Релігієзнавство», «Логіка» й інші, а також курси, орієнтовані на вивчення філософських аспектів науки загалом чи конкретних наук, у тому числі курс «Філософія науки» у підготовці освітнього рівня «Магістра».

4. Результати навчання, згідно з вимогами освітньо-професійної програми, передбачають оволодіння студентами такими компетентностями:

У межах вивчення дисципліни «Філософія» студенти набувають наступних програмних результатів:

Передбачені в межах курсу форми роботи (групова робота, дебати, робота в парах, презентації) спрямовані на формування у студента *соціальних навичок (soft skills)*.

Відповідно студенти повинні:

знати :

- комплекс основних філософських категорій та понять;
- особливості основних філософських напрямків, течій та шкіл;
- розуміти сенс інтелектуального і соціокультурного призначення філософії, її пізнавальних та культурних можливостей, історичної ролі;

вміти:

- знаходити, класифікувати та аналізувати інформацію з різних джерел;
- встановлювати зв'язок між окремими твердженнями в загальній системі поглядів і переконань;
- розпізнавати типові помилки в аргументації;
- дискутувати на запропоновані теми;
- аргументувати власну позицію у розв'язанні світоглядних проблем, спираючись на визначені філософські підходи;
- використовувати філософські методи дослідження у своїй науковій, суспільно-політичній та громадській діяльності;

володіти навичками:

- порівняння різних підходів до розв'язання актуальних соціальних і гуманітарних проблем;
- аналізу та сприймання текстів, що мають філософський зміст;
- виявлення та обґрунтування ціннісних засад різних видів діяльності;
- виявлення вербальних і невербальних засобів маніпуляції;
- застосування форм і засобів сучасного філософського дискурсу для обґрунтування власного світогляду, вдосконалення особистої культури міркувань.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни: Філософія

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самотійна робота		індивідуальні завдання
Денна	2	4	4	120	2	15		15		80	10	екзамен
Заочна	2	4	4	120	2	10				110		екзамен

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	інд	с.р.		л	п	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1: Свідомість, знання, інформація як предмет філософського аналізу									
Тема 1. Предмет філософії	16	2	2		10	16	1			15
Тема 2. Проблема свідомості	16	2	2	1	10		2			16
Тема 3. Знання. Наука. Істина	16	2	2	2	10		2			16
Тема 4. Довіра до інформації із зовнішніх джерел	17	2	2	2	10		1			16
Разом за ЗМ1	65	8	8	5	40		6			63
	Змістовий модуль 2. Свобода волі, мораль, закон та їх філософське осмислення									
Тема 5. Свобода і відповідальність	18	2	2	2	14		2			16
Тема 6. Мораль, моральність, нормативність	19	2	2	2	14		1			16
Тема 7. Законність і справедливість	18	3	3	1	12		1			15
Разом за ЗМ 2	55	7	7	5	40					47
Усього годин	120	15	15	10	80	120	10	-	-	110

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

5.3.1 Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
1	Філософія та критичне мислення
2	Витоки психофізичної проблеми у філософії Р.Декарта
3	Проблема істини й омани

4	Цифрова інформація як засіб маніпуляції в сучасному світі
5	Мораль і право для штучного інтелекту та цифрової людини
6	Категоричні і гіпотетичні імперативи
7	Принцип рівних можливостей і гендерні проблеми

5.3.2 Самостійна робота

№	Назва теми
1	Філософія як шлях самотворення
2	Мисленнєвий експеримент як метод дослідження у філософії свідомості
3	Аргументи й контраргументи щодо наукового реалізму
4	Інтелектуальна автономія: виклики сучасності
5	Проблема теодицеї та відповідальності людини за зло у світі
6	Засади обґрунтування моралі (релігія, традиції, раціональність)
7	Сильні і слабкі сторони лібералізму

6. Система контролю та оцінювання

Форми поточного контролю та кількість балів за їх виконання

№ п/з	Контрольні заходи	Обов'язкові або заохочувальні	Максимальна кількість балів/відсотків за контрольний захід
1	Участь в обговоренні на лекціях	Заохочувальне оцінювання	10%
2	Робота на практичних заняттях	Обов'язково	20%
3	Позааудиторне тестування	Обов'язково	20%
4	Груповий проєкт (М3)	Обов'язково	10%
5	Творче завдання (одне у ЗМ1,2)	За бажанням	бал прописаний у завданні
6	Виконання домашніх завдань: відповіді на проблемно-пошукові питання	За бажанням	2
7	Підготовка 5-хвилинної презентації та виступ в аудиторії	За бажанням, при взаємодії з викладачем	5
8	Портфоліо	За бажанням	10
9	Підготовка тез до наукової конференції (за проблематикою на стику філософії та проф. тематики)	За бажанням, при взаємодії з викладачем	10
10	Підсумковий тест	як альтернатива (або частина) екзамену	40% (10%)

Форма підсумкового контролю: екзамен

Засоби оцінювання

- контрольні роботи;

- стандартизовані тести;
- проєкти (індивідуальні та командні проєкти);
- есе

Підсумкова оцінка студента з навчальної дисципліни «Філософія» розраховується:

а) з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою та балів, отриманих під час складання Підсумкового тесту (в системі MOODLE) за умови, що студент брав участь в обговореннях на лекційних, семінарських заняттях, виконував всі обов'язкові завдання з курсу, брав участь у груповій роботі та його відвідуваність становить не менше 75%. У такому разі оцінка за курс розраховується за формулою: **Підсумкова оцінка = M1 + M2 + M3 + ПТ;**

АБО

б) з урахуванням балів, отриманих студентом під час поточного контролю за накопичувальною системою та балів, отриманих під час складання комбінованого іспиту: **Оцінка за курс = M1 + M2 + M3 + іспит***

$\text{Оцінка за іспит} = \text{ПТ}/4 + \text{ПБ}_{1,2,3}$
$\downarrow \qquad \qquad \downarrow \qquad \qquad \downarrow$
$40 \text{ балів} = 10 \text{ балів} + 30 \text{ балів}$

Політики курсу

Викладання курсу «Філософія», контроль й оцінювання знань і вмінь студентів спрямовані на дотримання вимог академічної доброчесності (Див.: *Правила академічної доброчесності ЧНУ ім. Ю. Федьковича.* https://drive.google.com/file/d/1EzBsehqERCEzxJwWe-rz6_eTUFUBGv4o/view).

Студенти несуть особисту відповідальність за випадки їхнього порушення, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної недоброчесності вперше бали, зараховані студентів/студентці за виконане завдання, скасовуються. Повторна практика недоброчесності може призвести до анулювання усіх нарахованих за курс балів.

Відвідування аудиторних занять – обов'язкове, за винятком хвороби чи інших нездоланих обставин. Допускається відпрацювання лише одного пропущеного без поважних причин семінарського заняття (і отримання відповідних балів) на семестр. Письмові завдання можуть виконуватись дистанційно (*про доброчесність див. вище*).

Завдання з навчальної дисципліни поділяються на обов'язкові – для отримання студентами мінімального обсягу знань і вмінь (мінімальної кількості балів) і додаткові – запропоновані викладачем для того, щоб студенти могли отримати максимальний обсяг знань і вмінь (максимальну кількість балів). Для додаткового відпрацювання набутих у межах курсу навичок та покращення поточних результатів, студентів може виконати (за бажанням) по одному творчому завданню в Модулі 1 та Модулі 2. Перелік запропонованих творчих завдань розміщено в MOODLE. Отже, кожен студент сам може розраховувати свої сили відповідно до навчальних потреб і складати план роботи під час курсу.

Запізнення на заняття не вітається, але студент/ка допускається до заняття за умови, що не привертає зайвої уваги до себе і не заважає іншим студентам.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання з курсу «Філософія» є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Оцінка /А/ «Відмінно»-/90-100 балів/ виставляється, якщо студент:

- виявив повне знання теоретичного матеріалу на рівні першоджерел, навчальних підручників, посібників, лекцій згідно з навчальною програмою;
- вільно володіє поняттєво-категорійним апаратом курсу;

20%	20%	10%	10%	40%	100%
-----	-----	-----	-----	-----	------

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література

7.1. Базова (основна)

1. Андрущенко В., Волинка Г., Мозгова Н. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: навч. посіб. / [за ред. Г. Волинки]. К.: Каравела, 2016. 368 с.
2. Баумейстер А. Вступ до філософських студій або Інтелектуальні подорожі до країни філософії : наук. посіб. К. : Ін-т обдарованої дитини НАПН України. 2017. 238 с.
3. Губар О.М. Філософія: інтерактивний курс лекцій: Навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 416 с.
4. Кремень В., Ільїн В., Губерський Л. Ескізи про мудрість. Від міфу до істини. Київський університет, 2019. 317с.
5. Петрушенко, В. Л. Філософія: підручник для студ. вищ. закл. освіти III–IV рівнів. Львів : Магнолія 2006, 2018. 504 с.
6. Подольська Є.А. Філософія. Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2006.
7. Причепій Є. Філософія: підручник / Є. Причепій, А. Черній, Л. Чекаль. К.: Академвидав, 2005; 2009. 592 с.
8. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник / В.Г. Кремень, В.В. Ільїн. К.: Кн., 2005. 528 с.
9. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення) : навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. - 2-ге вид., стер. К. : Знання, 2012. 621 с.
10. Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія / Пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе. Вид. друге. К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2019. 536 с.
11. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана ФІЛОСОФІЯ: Підручник. Львів: Місіонер, 2020. 784 с.

7.2. Допоміжна

1. Арістотель. Нікомахова етика. Переклад з давньогрецької Віктор Ставнюк. Київ. Аквілон-Плюс. 2002
2. Берлін І. Чотири есе про свободу / пер. з англ. О. Коваленко. К. 1994.
3. Вітгенштайн Людвіг. Tractatus Logico-Philosophicus / Логіко-філософський трактат (фрагмент). [Конвертовано сайтом javalibre.com.ua]
4. Гайдеггер Мартін. Будувати, проживати, мислити. [Конвертовано сайтом javalibre.com.ua]
5. Кант І. Пролегомени до кожної майбутньої метафізики, яка може постати як наука / пер. з нім. Віталій Терлецький. Харків: Фоліо, 2018. 288 с.
6. Ларс Свендсен Філософія свободи: Львів: АНЕТТИ АНТОНЕНКО, К.: Ніка-Центр, 2016. 336с. Ліврага Х.А. Пласти проти течії. Філософські роздуми. Новий Акрополь, 2015. 298 с.
7. Лютий Т. Глумчер О. Пригоди філософських ідей Західного світу. Темпора, 2021. 384 с.
8. Стейнберг Д. Філософія для життя. Пізнати себе краще. Новий Акрополь, 2014. 172 с.
9. Нора К., Гьосле Вікторію Кав'ярня мертвих філософів. Філософське листування для дітей і дорослих. Новий Акрополь, 2019. 256 с.
10. Платон: Апологія Сократа. Перекладено з давньогрецької. Харків: Фоліо, 2008.
11. Почепцов Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології XXI століття: монографія. Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2017. 260 с.
12. Расел Бертран Філософія для непосвячених. URL: <https://users.drew.edu/~jlenz/br-lay-philosophy.html>
13. Стівен Сломан, Філіп Фернбах Ілюзія знання. Чому ми ніколи не думаємо на самоті / [пер. М.Лузіна]. Yakaboo Publishing. 2018. 344 с.
14. Філософія науки: традиції та інновації. Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2018. № 2(18). 106 с.
15. Фуко Мішель. АРХЕОЛОГІЯ ЗНАННЯ / Переклав з французької Віктор Шовкун. Київ. Видавництво Соломії Павличко. «ОСНОВИ». 2003.